

The Project Gutenberg eBook of Nadeschda: Yhdeksän laulua

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Nadeschda: Yhdeksän laulua

Author: Johan Ludvig Runeberg

Translator: K. Kiljander

Release date: March 23, 2007 [eBook #20882]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NADESCHDA: YHDEKSÄN LAULUA ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

NADESCHDA.

YHDEKSÄN LAULUA JOHAN LUDVIG RUNEBERG'ILTÄ.

Suomentanut
K. Kiljander.

Uusi korjattu painos.

Ensimmäisen kerran korjatussa
muodossa julkaissut
G. L. Söderström 1879.
Ensimmäinen painos ilmestyi 1960.

Ensimmäinen laulu.

Jos hän tulis kaunis sulhoni.
Säteet silmänsä jos näkisin
Niinkuin hänet unissani näin,
Peittäisinpä kohta kukkihin
Itseni mä orpo orjatar.

Wolga-virtaan vuotaapi Okaa,

Siihen juoksee keltainen Moskwa,
Vaan Moskwaahan puro pienoinen
Ehättääpi, päärlypintainen.
Kukka-rannalla tuon purosen
Neiti viisitoista vuotinen
Käyskenteli, itse kukkanen
Kutoi kukkasia kukkihin.

Hyvin menestynyt työnsä oil.
Hänen päätään piirti seppele
Kedon kukkasista kudottu,
Rinnalla myös ruusu ruskotti,
Äsken peitostansa puhjennut,
Vienon vartalonsa vyöttänyt
Komeasti oil hän kukkasin.

Soman seppeleen hän solmesi
Vielä helmalleen ja lausui noin:
"Jos hän tulis kaunis sulhoni,
Säteet silmänsä jos näkisin
Niinkuin hänet unissani näin,
Peittäisinpä kohta kukkihin
Itseni mä orpo orjatar.
Puettuna ruusu-pehkoksi
Kohtaisin mä häntä tullessaan.
Hän ei tule; unennäkö vaan
Onpi tuo Nadeschdan sulhonen."

Neiden huokauksen tuuli vei
Virran lainehille heilumaan,
Vajoomahan virran vallassa;
Vaan Nadeschda taitti ruusun taas
Ilo mielin niinkuin äskettäin.
Viimein lahdelmahan saapui hän,
Kussa uimastansa uupunut
Virta vaipunut oil heinikkoon;
Tuossa kirkkahassa peilissä
Aikoi kuvaansa hän katsoa.
Koska päänsä kallistaissa hän
Tyynen virran pinnan ylitse
Keksi kukkivaiset kasvonsa,
Nousi kyynel neiden silmihin,
Murhe musta rientä rintahan.
"Oi Nadeschda raukka," virkkoi hän,
"Miksi laittaudut noin koreeksi,
Koruittakin liian kaunis oot!
Sinua ei omaks onnekses
Kasvateta, eikä rakkahan
Nuorukaisen morsiameksi.
Kasvat kurja mieron mieleksi,
Jonkun herran himon hempumeks,
Hyljätään, kun olet kuuntunut."
Noin hän lausui otti otsaltaan
Seppeleen ja ruusun rinnaltaan,
Viimein työnsä päästi, viskasi
Jokeen kaiken kaunistuksensa;
Valittaen virkkoi vienosti:
"Virta, vie Nadeschdan hempumet,
Vie ne Moskwa-jokeen, joka taas
Kauniisti ne kantaa Okaahan,
Kusta Wolgavirtaan vierevät;
Viimein mereen Wolgan matkassa
Saapuessa totta löytävät
Kuvan sulhoni; se onpi myös
Haahmo veretön ja syletön,

Syleiltävä unissani vaan."

Tuskin neito sai sen sanoneeks
Kun Miljutin, ukko harmaapä,
Neiden kasvattaja rauennut,
Siihen saapui sauva kädessä.
Tyttärensä tavattua hän
Pisti hälle puheen vilkkahan:
"Miksi sä, Nadeschda, käyskelet
Seudun ympäri kuin kaniina,
Pyydät puiden suojaan piilellä.
Rannikoilla virran viipyä?
Taloon talost' olen kulkenut,
Mäiltä mäille läpi laaksojen,
Turhaan polkujasi etsien;
Päivän helteess' olen tässä nyt."

Noin hän lausui. Kaunis impinen
Nöyräst' ukkoa nyt lähestyi,
Otti hänen karkeen kätensä,
Sitä suuteli ja kysyi noin:
"Oi mun kallis kasvattajani,
Miksi jälkiäni etsit näin?"

Siihen lausui vanhus vastaten:
"Tyttäreni, ilo kylässä,
Riemu majoissa on vallalla,
Laulut, kannel-soitot kaunihit
Kaikuu komeasti ilmassa.
Vanhat, nuoret, köyhät, rikkahat
Juhlavaatteita jo kantavat,
Pojat vaihtelevat keskenään
Hattunauhoja ja tyttäret
Päitään kukkasilla käärivät.
Etsin siis Nadeschdan polkuja,
Etten iloani kaipaisi
Sievän neitosien joukossa."

"Oi mun kallis kasvattajani,
Lausu, miksi rahvas riemuitsee?"

"Sentään rahvas ratki riemuitsee,
Että tänään tulee linnahan
Kokoontua kaiken kansamme
Poikain, tyttöin, isäin, äitien."

"Oi Miljutin, hellä hoitajain,
Autiona monet vuodet on,
Linna ollut henkein huomassa,
Pihan lattiakin heinäiset.
Ken nyt linnan portit aukasee,
Ken on rahvaan sinne käskenyttä?"

Vastineeksi vanhus virkkoi noin:
"Neitonen, mun sulo toivoni.
Tiedä, että kaks on kasvanut
Kotkan poikaa, kaksi jaloa
Nuorta ruhtinasta linnassa
Ruhtinamme Wolgan varrella.
Äsken kuuluu kuolemaisillaan
Heidän isänsä näin säätäneen:
Dmitri poikani, sä iloton,
Asua sun tulee äitines
Tässä iloisassa linnassain
Wolgan varrella, ja riemuisa
Wolmarini, jalo nuori mies,

Sinä sukukartanomme saat
Hallitakses, jylhän linnani
Valaistakses varrella Moskwaan.
Niin hän oli säätänyt ja niin
Poikain perinnöistä päättänyt.
Sentään on nyt ilo kylässä,
Että saamme jalon ruhtinan,
Sentään rahvas juhlavaatteissa,
Kun niin käskee nuori isämme.
Joudu nyt Nadeschda matkaani!
Kääri käydessäsi kukkia
Tukkahas ja vyölles, rinnalles!
Paneutua pitää koreaks
Tyttäreni, kauniin kauniita,
Muita neitosia koreemmaks,
Että silmä nuoren ruhtinan
Neitojamme tarkastellessaan
Seisahtuisi mun Nadeschdaani
Lemmellä, jok' oisi onneksi,
Oisi meille valoks auringon."

Niin hän lausui. Hetken ääneti
Tyttärensä seisoi, silmänsä
Vihaisen tää vanhuksehen loi.
Mut kun keksi tämän tyyneyden,
Leppyi kohta, vanhan harmaata
Päätä suuteli ja virkkoi noin:
"Käy, Miljutin, hellä hoitajain,
Käy nyt eeltä kotiin verkalleen;
Kylpeä mä tahdon purossa,
Jos ois heltehellä tomua
Kasvohini ehkä tarttunut
Ja mun valkoisehen kaulaani;
Sitten koreeks ruhtinallemme
Laittaudun ja riennän linnahan."

Verkalleen pois vanhus vaelsi,
Hoipuroiden pitkin polkua;
Mielessänsä mietti kuitenkin
Päiviin kultaisihin tuloa.
Niin hän synkkään laaksoon ennätti.

Kun Nadeschda hänen kulkevan
Keksi, seurasi häntä silmiinsä,
Kunnes koivulehtoon katosi
Ukon nutun vilaus viimeinen.

Kun hän oli laaksoon kadonnut,
Neito vielä hänen kulkuaan
Kuuntelehti, kunnes viimeinen
Helke kaihtui päivän tyyneyteen.

Kun ei ketään nähnyt, kuullutkaan,
Läks' hän vielä kerran virran luo,
Päänsä kallisti sen ylitse,
Siinä kuvaansa nyt katseli
Sekä virkkoi surkeasti noin:
"Puronen, Nadeschdan ystävä,
Sure, kun et vedelläsi voi
Hävittää mun kauneuttani.
Kylpenenköhän mä katata,
Kurja kukkiin koristunenko?
Puhdistaisin kasvoni, jos vaan
Niiden rusko siten häviäis,
Rintani mä huuhtoaisin, jos vaan
Siten vajois valkeutensa,

Pukeutuisin kukkihin, jos vaan
Saisin kukkineni kuuntua."

Sanottu; hän kauneudestaan
Kiusattuna pisti purohon
Kätensä ja veden vellosti.
Siinäpä nyt kaunis kuvansa
Turmeltui ja muuttui rumaksi;
Mutta neiden silmä kiillon sai:
"Tuommoisena, nuori ruhtinas"
Lausui hän nyt, "onpi orjatar
Etehesi, isän käskystä,
Astuva ja herättävä, ei
Himoasi, mutta inhoas."

Nyt hän läksi puron rannalta,
Kulki hiljallehen linnaan päin.
Tiellä vaatteitansa laitellen.
Saraheinistä hän seppeleen
Surkean nyt sitoi päähänsä,
Ohdakkeesta oksan taitti, sen
Pani hempumeksi rinnalleen;
Teki olkivyön ja kääri sen
Hoikan vartalonsa ympäri.
Noihin puettuna orjatar
Astui linnaan nuoren ruhtinan.

Toinen laulu.

Samassa hän lausuu orjalleen:
"Mun orhini tuo, Iwan!
Tuo myös mun valkea haukkani,
Se tänään kiitävä on."

Moskwaa, sä tyyneä virtanen,
Mik' on tohu rannallas?
Sun pinnallas tomupilvien
Pöläykset pyörivät.
Lie kylläinen karjaparvi jo
Ehättävä kotihin,
Vai myrsky lie, joka tupruttaa
Noin poroa kuuman tien?

Miks laaksoin suojasta murkinoiks
Nyt karja jo koteutuu.
Mitenkä myrsky nyt puissa käy,
Vaan lehdet ei liikukaan?

Tuo pilvi rannallasi, Moskwaa.
Nyt töyttää se päällesi,
Jo ennättääpi se sillalles,
Sen korkeelle kaarelle.
Kas, vaunut kullatut pilvestä
Nyt sillalles suikahtaa,
Kuin tulen nuolet ne kiiltävät
Nuo ylpeät orihit.
Kas, ruhtinaallinen seurue
Välähtelee seudussa;
Se riemun ruhtinas Volmar on
Ja veljensä riemuton.

Kun joukko toiselle rannalle
Jo saapui, se seisahtui;
Ja Wolmar ruhtinas otsalleen

Ja raittiille rinnalleen
Nyt ristin merkkiä viittasi
Ja sitten hän lausui noin:
"No, terve, terve, sä kaunis maa,
Ja taivas sä siintävä!
Myös sulle terve, mun veljeni,
Kas, täss' on mun perintöin."

Mut Dmitri ruhtinas riemuton
Nyt silmänsä maille loi,
Ja hetken ääneti katsoen
Hän virkkasi viimein noin:
"On sulla suuria peltoja,
On niittyjä, nurmia,
Ja mainioitakin metsiä
Metsästäjän huviksi,
Ja tuolta loitolta loistelee
Sun perintöhovis myös;
Mä noita kaikkia katsellen
Kyll' onnesi ymmärrän."

Ja Wolmar vastasi: "Veljeni,
Mi mieltäsi kylmentää?
En osaas verraten osaani
Mä maitani näytellyt;
Sua vaan kodissansa tervehtii
Isäntänä veljesi,
Siis sopuisana käy suolansa;
Ja leipänsä nauttimaan,
Hän vuorossaan heti linnassas
On vieraanas viipyvä."

Sen lausuttua hän veljensä
Sai samassa leppymään;
Ja Dmitri virkkasi: "vaivaksi
Tää pöly ja helle on.
Mä virran varrella keksin tien
Sun linnaasi kulkevan;
Mä sille poikkeun, helteestä
Mua varsani väleen vie."

Samassa lausuu hän orjalleen:
"Mun orhini tuo, Iwan!
Tuo myös mun valkea haukkani,
Se tänään kiitävä on."

Nyt Wolmar ruhtinas vaunuistaan
Hän hyppäsi, käski noin:
"Sä joudu, joukkoni, linnaani
Ja tuloni ilmoita.
Mun viitsii veljeni, vieraani,
Nyt hetkisen metsästä.
Kokoutukoon väki, kohta jo
Me saavumme sinne myös."

Sen virkettyä hän viskoksen
Nyt selkähän hevonsa;
Ja Dmitri ruhtinas suistelee
Myös ylpeetä orhittaan,
Ja veljet kantavat kädessään
Kukin oman haukkansa;
Ja vaunut vierivät matkaansa
Ja joukko se rientää pois.

Yllä taivas siintäväinen,
Alla maa on viherjäinen,

Välillä on maan ja taivaan
Hellä päivä paistavainen.

Maalla päivän paistamalla
Kukat kasvaa, virrat juoksee,
Metsikkökin kohoaksen,
Valot, varjot vaihtelevat.

Metsän takana on niitty,
Niityllä on vanha koivu,
Latvassa sen istuu kyyhky;
Kusta kotoisin on kyyhky?

Ei se salon synkkeydessä
Pesästänsä oo paennunna,
Ihmis-suojain ympärillä
Kyyhkynen on kasvatettu:

Köyhän majan harjalt' on se
Monet päivännousut nähnyt,
Maassa jyvät noukkinunna
Kädest' usein kaitsijansa.

Siivet sievät saatuaansa
On se laaksot lennellynnä,
Koivikossa kiikkununna,
Kylpenynnä purosissa.

Niityllä se yksinäisen
Koivun latvassa nyt istuu,
Suorittaen sulkiansa
Lähetessä ruhtinoiden.

Toinen heistä seisahtaapi,
Toiselle noin saneleepi:
"Katso, Dmitri, kyyhkyläistä,
Laske haukkas, veikkoseni!"

Dmitri juro vastaileepi:
"Metsän haltia on kyyhkyn;
Edell' olet ennen käynyt,
Joudun jäleltä mä nytkin."

Wolmar iloisesti lausui:
"Jätä pahat puheet, Dmitri!
Laske haukkas kiitämähän.
Samoin omani ma lasken."

Siintävätä ilmaa kohden
Kohta kaksi haukkaa lenti,
Kiitäin yhä ylemmäksi
Kumpainenkin saaliin saantiin.

Keksittyä kyyhkyläisen
Koivun latvassa, kuin nuolet
Lentäen ne kerrassansa
Saalistansa tavoittavat.

Mutta puuhun laskeissansa
Toinen toiseen tokahtaapi,
Vasten silmää silmä kiiluu,
Siipi siipeen koputtaapi.

Tuima tappelu nyt syntyi
Ylähällä haukkain kesken;
Saalista ei kumpainenkaan
Salli riitakumppalilleen.

Mutta kyyhky säikähtyen
Oikaseepi oksaltansa;
Lähellä on vainoojansa,
Kaukanapa kotimaja.

Pelvossansa katsahdellen
Kaksi ihmistä hän keksii;
Turvassa hän olkapäällä
Wolmarin jo heti istuu.

Tappelu nyt taivahalla
Linnuilta myös siihen loppui;
Haukka Wolmarin jo vaipuu
Maahan aivan hermotonna.

Voittaja nyt vallallansa
Taasen taivahalle nousee,
Silmänsä kuin tulen nuoli
Etsii, vaanii kyyhkyläistä.

Ja hän keksii sen ja lailla
Tähden laskeksen sen päälle,
Oikasee jo kultakynnet
Kouristaakseen kyyhkyläistä.

Mutta Dmitri vihastunut
Haukan himot hillittääpi,
Lyöpi vavallansa siihen
Lintu kurjan kuoliaaksi.

Hetken heidän äänetönnä
Oltuansa lausui Dmitri:
"Wolmar, haukkani jos säästin
Hengissä ei kyyhkys' oisi."

"Tosin totta, kallis veljein,"
Wolmar vastasi, "tok' oisin
Huolinunna, jos se multa
Oisi tullut ryöstetyksi."

Hengetöntä haukkaa Dmitri
Näyttäen nyt lausui siihen:
"Tämän uhrin riemullesi,
Wolmar, arvaatko sen hintaa?"

Pilvittyypi tuosta otsa
Wolmarin ja suutuksissa
Lausuu hän: "Kuink' oli kallis
Haukkas', nimitä sen hinta!"

Ostolla saa ostettua,
Maksamalla maksettua,
Mutta turvattoman luotto
Lahja ostamaton onpi."

Nauruksipa nureaksi
Suunsa vääntäin lausui Dmitri:
"Hyv' on, jalo veliseni,
Että mielit haukan maksaa.

Tahdot myös sen hintaa tietää:
Paljon tuo ei maksanunna,
Kaksi huulta hunajaista.
Kaksi puna-poskipäätä,

Kaksi käsivartta, jotka
Usein kaulassani riippui,
Kaksi sulo-silmää, jotka

Itkivät, kun heidät myötiin."

Oudosti hän puhui noita;
Mutta Wolmar vastaileepi:
"Orjattaria on mulla
Maallain varsin toista sataa.

Niistä valitse, mun veljein,
Muutama tai useimpia,
Että velkani mä sulle
Sitten saisin maksetuksi.

Kahden sadan sima-huulen,
Kahden sadan puna-posken,
Kahden sadan käsivarren
Isäntä mä itse olen;

Minkä taidan, sen mä tarjoon,
Mutta tarjota en taida
Kahta sulo-silmää, jotka
Itkevät, kun sä ne hylkää."

Tuskin sai sen sanoneeksi,
Puiden välissä kun impi
Linnaan menen ilmestyypi,
Ilmestyy ja katoa jälleen.

Naurusuin nyt lausuu Dmitri:
"Näitkö neiden, veikkoseni?
Lie hän ehkä joku noista,
Minun valittavistani.

Heinä päänsä hempumena,
Olkiside hänen vyönsä.
Kukissa mun orjattarein
Hymyili mun tullessani."

Wolmar äissä, äänetönnä
Tuohon vastata ei huoli.
Päivä laskeksen ja linnaan
Vaeltavat veljet vaiti.

Kolmas laulu.

Noin rukouksen lämpimällä hengellä
Hän armaansa oil kohdannut.
Ja viipyy polvillaan, ei suulla rukoillen,
Vaan rakkaudella silmänsä.

Jo oli kauniin seudun rahvas riemuisa
Kokoutunut ja oottaen
Puvussa juhlaisessa ruhtinatansa
Pihalla linnan parveili.
Ja ukot, miehet, pojat, vaimot ääneti,
He katselivat kummastuin
Nyt ruhtinansa kullatuita vaunuja
Ja palveljoita koreita.
Miljutin, ukko vanha, harmaapäinen vaan
Iloton oli yksinään.
Silmänsä sulo-valoa hän kaipasi,
Nadeschda vielä poissa oil.

Nyt orheillansa valkeilla jo otteli
Kaks' ratsastajaa metsästä,
Ja rahvas töytää kohden linnan porttia

Ja riemullisna huutelee:
"Oi terve ruhtinamme! lailla auringon
Hän valon tuopi matkassaan,
Hän kyyhkyn kantaa olallaan, niin kantakoon
Hän lapsillensa armonsa."

Noin nousee nöyrä, toivorikas tervehdys
Iloitsevista rinnoista,
Ja linnan ympärillä rahvas polvilleen
On nöyryydessä langennut.

Jo saapuu ruhtinas, vaan musta mielens' on,
Ei suu, ei silmä suloinen,
Ja tuima tervehdyksensä vaan säikäyttää,
Ja rahvaan riemu raukenee.
Tuo äänettömyys ihastuttaa Dmitriä,
Ja naurusuin hän lausuu noin:
"Väellä tuolla, veikko, onko henkeä,
Vai lie ne linnan haahmoja?
Noin mykäksi mä tosin tahdon taivuttaa
Myös kerran oman kansani,
Ettei mun tullessani korviin koskisi
Ilon ja riemun räiskehet."

Ja Wolmar tajuu pilkkapuheet veljensä,
Hän hevosensa seisauttaa,
Ja keksien Miljutinin, nyt häneltä
Noin kysyy sala-vihassa:
"Mi syynä että kansani mun tullessain
On surkea, on ääneti?
Olenko taivaan rasittava rangaistus.
Olenko ruoska rautainen?"

Kumartain harmajata päätään nöyrästi
Noin vanhus hälle vastasi:
"Kun lämpimästi loistaa kirkas aurinko,
On maakin lämmin, loistava,
Mut oi, jos pilvihin se peittää kasvonsa,
Murheesta maakin pilvittyy."
Sen lausuttuaan tyttärensä keksi hän.
Ihana impi joutunut
Jo oli äsken pariin toisten tyttöjen;
Nyt hänet vanhus havaitsi,
Ja ruhtinan ja vastauksensa, itsensä
Hän neiden nähden unhottaa,
Ja hänen kutristansa ruman seppeleen
Hän ehättääpi päästämään.

Samassa Dmitri käsiänsä taputtain
Vallattomasti naurahtaa:
"Kas, veikko, puolustajatarta, jonka nyt
Tuo vanhus menee noutamaan."

Sen virkkoi hän; ja Wolmar tuossa havaitsi
Tuon olkivyöhön puetun,
Ja kauheammasti nyt häneen vihastui
Kuin metsikössä äskettäin:
"Tuleppa tänne, olkineito," huusi hän,
"Ja joudu! morsiamen oon
Hupsulle orjallein, Ontreille, luvannut,
Ja hän on sinut saapa nyt."

Ihana impi tuosta varsin hämmästy
Ja ruhtinahan katsastaa.
Mut kenen näkee hän? Tuon silmän kiiltoa,
Tuon otsan muotoa ja nuo

Suloiset kasvot ennen hän jo nähnyt on;
Hän uneksitun sulhonsa
Nyt tunnistaa. Hän sama on, vaan lieto ei,
Ei lempeä, ei semmoinen
Kuin impi oli hänet nähnyt unissaan
Kuvastimena sielunsa.
Tok' oli pelko paennut, hän peljätä
Ei häntä voi, ei taivastaan;
Hän kyynelihin suloisiin voi sulaa vaan
Ja rakastaa ja kuuntua.
Ja pelvolla kuin pyhän kuvan etehen
Ois rukoukseen ruvennut
Hän ruhtinasta lähestyy ja polvillaan
Ristissä kädet rukoilee:
"Herrani, näe orjattares' kyyneleet,
Äl' onnettomaan vihastu!
Jos onni parempi ois hälle suotuna,
Ois hempumensa paremmat.
Mun seppeleni, vyöni rumat on;
Kun noita tein, mä mietin noin:
Niin köyhänä ei olki kasvanut kuin mä,
Niin riemutonna heinä ei.
Sun tahdostasi, ruhtinas, mä kuitenkin
Pukuni muutan mielelläni,
Ja rinnaltani päästän karkeen ohdakkeen
Ja kätken sydämmeeni sen."

Sen lausuttua seppeleensä karkean
Samassa päästään päästelee,
Ja irtauttaen olkiraipan vyöltänsä
Rukoilemahan rupee taas:
"Oi ruhtinain, vihas' heitä armosta
Vähäksi hetkiseksi vaan,
Ja suo mun nähdä lempeyden kasvosi
Ja kiittäin sua kuuntua!"

Noin rukouksen lämpimällä hengellä
Hän armaansa oil kohdannut,
Ja viipyy polvillaan, ei suulla rukoillen,
Vaan rakkaudella silmänsä.

Kas, rukoilijan silmässä jo kauvan on
Levänyyt silmä Wolmarin;
Hän tahtoo puhua, vaan huokaus sydämmen
Puheensa onpi ainoa.
Ei kaunotarta moista ole nähnyt hän
Moskwaan, ei Wolgan varrella;
Ja syvään lumoukseen vajoo sielunsa
Ja valveilla hän uneksii.
Nyt läheneksen Dmitri voittoriemussaan
Ja hiljaa hiiskaa veljelleen:
"Sä orjattaren haukastani lupasit.
No, valittuni olkoon tuo."

Nyt lupaustaan muistelee Wolmari
Ja herää heti unestaan;
Vivahtelevat silmänsä nyt oudosti,
Ja veri katoa kasvoiltaan.
Kovasti vihdoon tarttuu käteen veljensä
Ja lausuu: "valta sulia on,
Siis valitse, vaan orjatar sä valitse;
Tuo neitonen — hän vapaa on.
Jok' enkeliksi onpi syntynynnä, hän
On vapaa synnyinhetkestään;
Nyt hälle vapauden annan, lahjaks ei,

Vaan julki vahvistukseksi."

Ja orjatartha kohden taas hän käännäksen
Ja lausuu lempeästi noin:
"Nadeschda, nouse, vapaa oot, kuin lintu on,
Ei enään sulla herraa oo.
Mut kyyhky raukka, kaksi haukkaa jaloa
Nyt taistelevat sinusta;
Oi minne taidat siivilläsi lennellä
Ja missä turvaa etsiä?"

Ihana impi nousee nyt ja suudellen
Puhujan kättä vastailee:
"Metsässä kenen luona kyyhky suojan sai,
Sen luona saanen minäkin,
Sun luokses', ruhtinas, mä riennän turvaton
Ja turvan tiedän löytäväin;
Mua pelastava onpi armo sydämmen
Haukasta sun ja veljesi."

Äkisti punastuivat kasvot Wolmarin,
Ja vastaamatta viittasee
Hän veljelleen, ja kohta linnan huoneihin
He katosivat molemmat.
Mut taru kertoo Dmitrin vaiti kulkeneen
Isänsä linnan huoneissa,
Ja katsellehen muinais-aikain muistoja
Sydämmen sotaa sotien.
Kun iltaselle veljet oli istuneet
Sovussa sangen huonossa,
Oil Dmitri juro tyhjentänyt kolmasti
Champagneviini-maljansa.

Hän ensimmäisen maljan omistanut oil
Onnelliselle veljelleen,
Jok' oli omansa, kun äidin vallassa
Hän itse oli linnassaan,
Ja sitten maljan sille, jonka sydäntä
Ei kova onni murtaa voi,
Ja joka taitaa tahdollansa lujalla
Elonsa vaiheet vallita.

Hän toiseks onneaan oil kiittänyt, kun oil
Hän vilpitön, ei petturi,
Ja maljan juonut sille, joka lupaustaan
Ei petä vaikka murtuisi.

Ja kolmanneks hän oli noussut pöydästä
Ja maljallansa koskenut
Veljensä maljahan ja silloin lausunut:
"Sun muistoksesi maljan juon,
Sä Wolmar ruhtinas, sä, jonka käsistä
Oon orjatarhtain perivä."
Samana yönä majalla Miljutinin
Oil seisahtunut aseissaan
Ratsastaja, se oli Wolmar ruhtinan
Juur uskollisin palvelia.
Hän ratsunsa oil oven suuhun jättänyt
Ja käynyt sisään varoiten
Ja hetken päästä sieltä palautuen taas
Nadeschdan tuonut seurassaan,
Ja neiden satulansa eteen nostanut
Ja itse noussut siihen myös,
Ja kannustanut varsaansa ja ääneti
Pois paennunna niin kuin yö.

Mut retket neiden, kodistaan noin kadonneen,
Ne oli kauvan peitettyt;
Ja rahvas oli vaiti taikka lauleli
Paosta kummallisesta.
Ja jos Miljutinia joskus tutkittiin,
Hän vaiti päätään puisti vaan
Ja kyynelsilmin katsahteli tielle päin,
Ilonsa kunne karkasi.

Neljäs laulu.

Oon paljon kysellynnä,
Niin monta kysymystä
Oon tehnyt kuin on kesän
Ja talven hetkee siitä
Kun sain sun viimein nähdä.

Kaukaisen Kaaman maille
Hovien turhuudesta
Oil leski ruhtinatar,
Onnensa hylkäämänä,
Paennut; virran viereen,
Sen niinipuiden suojaan
Asunnon asettanut.
Tytärtä nuorta kolme
Oil hänen ilonansa.

Tuon asunnon kuu valais'
Ehtoona muutamana,
Sen metsistöissä tuulet
Keväiset kisailivat
Somilla varjosilla.

Samoissa varjosissa,
Tuulissa lauhkeissa,
Tuuheissa metsistöissä
Ihana impi istui
Ja nuori mies, hiljaa
Puhellen pitkin iltaa.

Syleillen, suudellen he
Puhuvat kauvan vielä.
Kuin pilvet taivahalla
Sinertävällä syntyy
Välistä ruskeiksi.
Välistä valkoisiksi,
Välistä synkeiksi,
Niin sanat myöskin syntyi
Nyt heidän rakkautensa
Taivaalla siintävällä.

Ja nuori mies hän lausui:
"Oon paljon kysellynnä,
Niin monta kysymystä
Oon tehnyt kuin on talven
Ja kesän hetkee siitä
Kun sain sun viimein nähdä;
Ja kummun päällä kuu on
Jo noussut taivahalle,
Ja ilta kiiruhtaapi,
Ja vielä kyseleisin."

Hymyillen virkkoi neiti:
"Oon paljon vastaellut,

Niin monasti sen tehnyt
Kuin ruhtinani armo
On mulle ilon suonut.
Mä miten täällä olen
Salattu, suojeltuna
Elellyt onnellisna,
Sisarten siskosena,
Ja äidin tyttärenä,
Oon kaikki vastaellut,
Ja vielä vastaileisin."

Nuor' ruhtinas nyt lausui:
"On tässä ystäväni
Kodissa tyvenessä
Käsillä hellimmillä
Hoidettu kukkaseni,
Ja hänen kukkasieluns'
On kauniiks kasvatettu:
Myös paljon tietämähän
Hän onpi oppinunna,
Tok' ei hän tiedä mistä
Mun onnein syntyy silloin
Kun hälle suuta annan."

Ihana impi lausui:
"Nyt on mun ruhtinani
Kuin merta kulkevainen,
Jok' ei voi maata nähdä,
Vaan kukkatuoksun tuntee,
Ja ihmeeksii ja etsii
Ja luulee kukka-aarten
Povellaan kätkevänsä.
Oi ruhtinas, se onni
Suloinen, jonka tunnet
Minua suudellessas,
Se vaan mun onnen onpi
Sua kohden tuoksuava."

Mut Wolmar hymyellen
Nyt vastasi: "sä vasta
Oot onnellinen, koska
Sun onnesi on omas.
Kun merimiesi raukka
Mä kukkarannaltani
Oon poissa, riemu silloin
Ei loista silmissäni;
Maa onpi autiona
Ja taivas tähdetönnä
Ja murhe mielessäni
Ja kaiho katkerainen.
Nadeschda puhuu totta,
Mun riemuin on vaan laina
Häneltä ainoalta."

Hän neiden käden otti
Ja lausui hymyellen:
"Nyt riemuni mä tunnen,
Mik' on Nadeschdan riemu?"

"Mun lempeni se onpi
Mun riemuni, ei sammu
Se niin kuin ruhtinoiden."

"Sun lempesi se onpi
Sun riemusi, siis mulle
Nyt lausu mik' on lempi?"

Hymyillen neiti siihen
Nyt vastaa: "ruhtinani
Ei tiedä sitä, kysyy:
Oi tietäisinkö itse!
Sen tiedän että muinoin
Ajassa lapsuuteni
Mun mielein oli aina
Kuin lumi vuoriloilla
Välissä maan ja taivaan,
Niin ratki rauhallinen,
Niin suojeltu, niin valkee,
Mut niinpä kylmä myöskin.
Vaan aurinko tuo armas,
Suloisen silmän säteet
Kun siihen sattui käymään.
Se aatoksiin ja tuntoin
Virroiksi sulii silloin,
Vapaaksi päästen juoksi
Aloja, hälle ennen
Juur tuntemattomia,
Se lämpeni ja syntyi
Kuvastimeksi, josta
Sininen taivas loisti,
Ja maakin kukkinensa,
Ja jonka syvyytehen
Tuo sulo silmä kätkiin."

"Ja kenen, lausu neiti,
Tuo sulo silmä oli?"

Ei neiti vastannunna,
Hän päänsä loistavaisen
Vain painoi kepeästi
Olalle ruhtinansa.
Samassa tuulen henki
Lehahti lehdikossa,
Vavahtelivat lehdet,
Vavahtelivat varjot,
Ja neiden kiharoissa
Kuun loiste leimahteli.

Ja äänettömän hetken
Perästä taasen nosti
Ihana impi päänsä
Ja lausui: "kysellynnä
On paljon ruhtinani,
Mä kysyisin vaan yhtä,
Anoen vastausta:
Jo kahdesti oon nähnyt
Mä lehdon lehdistyvän
Ja kuivettuvan jälleen
Ja kahdesti vaan täällä
On ruhtinani käynyt.
Ja kuitenkin hän sanoo
Ilonsa, ainoansa
Tääll' olevan, no miksi
Hän tuleepi niin harvoin?"

Vavahti lehdon varjo
Ja ehkä sydämenkin
Otsalla ruhtinan nyt;
Hän vastaukseks virkkoi:
"Nadeschda, vangittuna
Minua pidättävät
Nuo keisarkaupunkimme

Ilot ja huvitukset,
Ja sankarmaineen pyyntö."

Ihana impi lausui:
"Oon kahdesti vain nähnyt
Mä lehdon lehdistyvän
Ja kuivettuvan jälleen,
Ja kahdesti jo täällä
On ruhtinani käynyt.
Kun keisarkaupunkimme
Ilot ja huvit, häntä
Noin pidättävät, miksi
Hän tuleepi niin usein?"

Hymyillen, huokaellen
Nyt nuori ruhtinas noin
Saneli: "neitiseni,
Oi kuinka mielelläni
Mä viipyisin sun luonas
Mun kaiken ikän täällä,
Ja etsisin sun kanssa
Asunnon yksinäisen,
Kuin lintupari etsii
Kotoa lemmellensä.
Mut oi; sun tykönäsi
Mä salaa vaan saan olla.
Kaks pimeätä valtaa
Vihaavat onneani,
Mun veljeni on toinen
Ja toinen äiti onpi."

"Nimitti ruhtinani
Veljensä, vastustaako
Hän veljen menestystä?"

"Sä muistat, neiti, muistat
Suloisen ensikerran
Kun näimme toisiamme,
Ja sydämmemme yhtyi.
Hän oli silloin läsnä
Mun veljeni ja koska
Hän sinut keksi, syttyi
Poveensa himo hurja.
Siit' asti niinkuin haahmo
Hän kulkee rauhatonna
Kylästä kylään etsein
Sinua ainoata.
Nadeschda, jospa löytää
Sun piilosi hän voisi,
Ei ruhtinasi, eikä
Maailman kaikki vallat,
Ei tuonela, ei taivas
Olisi voimallinen
Sua hänen käsistänsä
Pelastamahan koskaan."

"Nimitti ruhtinani
Emonsa, eikö hällä
Sydäntä äidin ole?"

"Nadeschda, kylmä, kova
Ja ylpeä ja tyly,
Mun oma äitin onpi,
Natalia Feodorowna
Ei miksikään hän arvaa
Sydämmen sykkiväisen

Iloja hellimpiä;
Mut armo esivallan,
Ja suurten sukuin loiste,
Ja orjajoukkoin paljous
Ja kunniatähdet, niitä
Hän arvossa vaan pitää.
Ei, neiti, kauneuttas
Hän katselisi, eikä
Sun silmäs kirkkautta,
Ei sielus suloutta,
Jok' ilmestyy ja liikkuu
Sun kasvoillasi varjoin
Ja valoin muutellessa;
Poloisen orjattaren
Hän sinussa vaan näkis
Ja jos mun rakkauten
Hän tietäisi, niin sinut
Pois ryöstäisi hän multa,
Jos sydämmestäin myötään
Hän kappaleenkin veisi."
Hän niinkuin pelvon alla
Syleili neitoansa
Ja neiti kallistihin
Myös vasten kainalota
Syleilijän ja hiljaa
Noin lausui huokaellen:
"Oi lapsuuteni muistot,
Suloiset ilot kaiket,
Oi aurinko, sä armas,
Taivaalla siintävällä
Kirkkaine päivinesi,
Sä maa sun kukkinesi
Ja lähteet, vedet, virrat,
Te kaikki ystäväni!
Oi, josp' en milloinkana
Mä teitä oisi nähnyt!
Oi, jospa kasvanunna
Mä oisin niinkuin vanki
Komeissa kartanoissa
Ja lamppuin loistot oisin
Vaan nähnyt, kirkkaudessa.
Juvelien ja kullan
Isosti ylpeillynnä; —
Sukua suurta silloin
Kuin Wolmari mä oisin,
Mä oisin ruhtinatar
Ja rakastaakin saisin
Mun rakastettuani,
Ja hän myös antaa saisi
Minulle rakkautensa."

Noin lausui neiti, sammui
Äänensä huulillensa
Punertaville, vaiti
Oil ruhtinaskin, eikä
Nyt heidän rakkautensa
Taivaalla syntynynnä
Puheiden pilvet enään,
Ja selkeä ja tyyni
Oil ihanainen ilta.

Jo monet vuodet hän
Vakaasta kansastaan on poissa ollut,
Nyt niin kuin viljavuos'
Hän siunauksen kantaa seudullemme.

Jo oli vuotta kaks
Miljutin majassansa yksin ollut.
Nyt aamupuhteella
Hän meni kesä-ilmaa henkimähän.
Pihalla pihlaja
Kukoisti, vanhus levähti sen alla
Nyt aivan yksinään,
Kun oil Nadeschda kadonnut; ei ollut
Ukolla seurana
Kuin varpunen ja parvi mehiläisten.

Nyt saapui ystävä
Ja tervehteli vanhusta ja virkkoi:
"Miljutin, riemuitse,
Suloisen sanoman mä sulle saatan."
Ja ylös katsoen
Ojensi vanhus vieraallensa kättään:
"Sanoman minkä tuot?
Suloisen rauhan onko maamme saanut,
Ja Herra armossaan
Taas keisarinnallemme voiton suonut?"

Noin vieras vastasi:
"Likempi meitä, veljeni, on riemu;
Tän' yönä saapunut
Hoviinsa onpi meidän ruhtinamme.
Jo monet vuodet hän
Vakaasta kansastaan on poissa ollut,
Nyt niinkuin viljavuos'
Hän siunauksen kantaa seudullemme.
Ei tänään linnasta
Saa köyhä palautua avutonna;
Niin on hän säätänyt
Ja lahjoja hän jakaa runsahasti."

Miljutin huokaili
Ja lausui: "mistä armo rahtinamme?
Jokohan silmänsä
Lie nähnyt jonkun noiden kauneutta?
Oi, tänä iltana
Sä nukut, veljein, uniin kultaisihin,
Kun heräät huomenna
Tytärtäs ainoata huudat turhaan."

Sen sai hän sanoneeks,
Ja kyynel vielä valui kasvoiltansa,
Kun sanansaattaja
Runsaille antimilla siihen saapui.
Ne ukon eteen toi
Ja lausui noin: "Miljutin, terve sulle!
Ja terve, terve myös
Sun tuleville riemupäivillesi!
Näin lausuu ruhtinas:
Miljutin kansan vanhin täällä on,
Siis vanhuutensa on
Oleva kirkas kuin on kesä-ilta."
Ei vanhus vastannut,
Vaan mättähältä nousten kätehensä
Hän otti sauvansa
Ja läksi linnaa kohden astumahan.

Isossa linnassa
Hyvillä mielin Wolmari nyt liikkui.
Puheella hellällä
Hän tutkisteli vanhaa palveljaansa:
"Wladimir, harmaapää
Jo ammoin lapsuudessani sä olit.
Sanoppa, kauvanko
Taloa ruhtinas oot palvellunna?"

Pitäen parrastaan
Kädellään kotvan äijä arveskeli,
Ja päätä harmaata
Hän puisteli ja sanoiks viimein virkkoi:
"En tiedä, ruhtinas,
Mä kuinka kauvan! huoli ajan mittaa.
Ei lue aikaa hän,
Jonk' elo ollut on kuin kevätpäivä.
Mä olin lapsena,
Sukunne korkea kun minut otti,
Ja nuorukaisena
Isänne ensi-askeleita johdin."

Armolla ruhtinas
Nyt katsahteli vanhusta ja lausui:
"Wladimir, linnastain
Jo huomenna mun täytyy lähteäni,
Ettei mun onneain
Kamala silmä täällä nähdä saisi.
Mut täällä tuleepi
Sun elää, vallita mun puolestani.
Ja käskys kuultava
On linnassa, kuin omani se oisi.
Yks' on vaan, jota sun
Totella täytyy täällä vakavasti,
Niin salaa kuitenkin
Ettei sit' aavistaakaan kenkään voine,
Hän, tuttu sulle vaan
Ja sulta nähty, onpi kutsuttava
Kylässä lapsekses,
Mut onpi tok' sun valtiattaresi.
Wladimir uskottu,
Nyt vastaa mulle, ymmärtänyt ootko,
Ja mennen taidanko
Mä luottaa että tahtoin tapahtuupi?"

Hymyili vanhus nyt
Ja herraansa loi rakkaan silmäyksen,
Ja vasten rintoaan
Hän painoi kätensä ja sitten lausui:
"Oi ruhtinas, jo on
Tavoille uusille Wladimir vanha,
Hän tottelemahan
On tottunut ja muuta ej hän taida."

Sen sanottuaan pois
Hän ruhtinansa käskystä nyt läksi
Ja Wolmar yksinään
Jäi saliin hiljaisine onninensa.

Hän hetken viipynyt
Oil vaan, kun oven aukasi Miljutin
Ja astui rohkeena
Sisähän vartioilta vastustettu.
Kun silmä ruhtinaan
Hänehen sattui, vasta silloin ukko
Pysäytyi ääneti

Ja kunnioittamalla polviensa.
Hän syvään notkisti
Ja päänsä painoi lattiahan saakka.

Vihastus Wolmarin
Samassa hänen kasvoiltansa katois
Ja kohta orjalleen
Hän ystävällisesti kättä antoi:
"Miljutin," virkkoi hän.
"Noin miksi luokseni sä töytät? nouse!
Mik' onpi pyyntösi?
Ei täältä kenkään huolineen nyt käänny."

Mut vanhus huokaili:
"Oi herra, halvan valitus on halpa;
Minulla leivo oil,
Sen multa haukkasi on ryöstänynnä."

Armossa ruhtinas
Hymyili: "helppo lievittää on huoles;
Mä laulurastahan
Sun leivostasi tahdon sulle antaa."

Mut vanhus huokaili:
"Oi herra, halvan valitus on halpa;
Ei hänen huoliaan
Paranna lintusien sulo laulut.
Minulle vienoinen
Jalava-puusta oli pyhä kuva,
Mun parhain tavarain;
Sen ryösti multa rosvo linnastasi."

Armossa ruhtinas
Hymyili: "helppo lievittää on huoles;
Kuvani kultaisen
Puu-kuvastasi sinulle mä annan."

Mut vanhus huokaili:
"Oi herra, halvan valitus on halpa;
Ei kostu kuitenkaan
Surunsa kultaisilla antimilla.
Minulla tytär oil,
Hän oli leivoni ja pyhä kuvain.
Olipa orjatar,
Ja valtasi, se hänet multa ryösti."

Ja ylös ruhtinas
Punastuneilla kasvoilla nyt katsoi:
"Miljutin," lausui hän,
"Ei täältä huolineen nyt kenkään käänny."

Huulilta ruhtinan
Nyt huokaus, ääni, sana, nimi lenti,
Ja kas kun aukesi
Samassa ovi huoneen komeimman,
Ja kauniimpana vaan
Valossa onnen päivän valennehen
Kuin ruskopilvi nyt
Edessä vanhuksen Nadeschda seisoi.

Hymyillen armossaan
Kätehen otti ruhtinas Nadeschdan
Ja ihanattaren
Hän kummastuneen ukon tykö saatti;
"Miljutin, orjani
Sä uskottu, mä laulurastaan sulle
Leivostas tarjosin,

Ja kuvan kultaisen puu-kuvastasi!
Mun lahjain hylkäsit,
Tytärtäs, orjatarta, ikävöit sä;
Kas ruhtinattaren
Sinulle orjattarestasi annan."

Nyt kyynel kirkkahin
Sulosti loisti kasvoilla Nadeschdan
Ja äänetönnä vaan
Hymyillen suuteli hän vanhan otsaa.

Kuudes laulu.

Oi jospa semmoiseks mua synnytit
Ett' ois tuo tähtein kirkkaus, jota sä
Nyt äsken ihmettelit, mun mieltäin myös
Hyvittänyt! Mä oisin ne miekallain,
Kuin lapsi, mieltynyt ilokaluihin,
Iloisna poimeskellut, ja henkeni
Lapsellisessa leikissä heittänyt.

Mut linnassansa varrella Wolga-joen,
Salissa marmorisessa, kuuluisan
Sukunsa kuvain keskessä yksinään
Natalia Feodorowna nyt oleksi.
Juur tässä, näiden toistajain seurassa,
Hän päättänyt oil ruhtinas Dmitrin nyt, —
Isäinsa koissa kauvan jo kaivatun, —
Eteensä laskea. Kuni juhlaaksi
Nyt oli sali laitettu, poistetut
Kuvilta kaikki purppura-peittehet,
Ja pöydän päähän, vierehen äitinsä,
Komea istuin pojalle pantu oil.

Odotti äiti ylpeä, kello löi,
Ja saliin astui Dmitri, ei pukunsa
Korea ollut, ei edes siistetty,
Mut tavallinen vaan, jokapäiväinen,
Ja arka silmänsä oil, mutta röyhkeenä
Luo äidin astui hän kuni synkkä yö.

Nyt ruhtinatar hetkeksi synkeytyi
Ikään kuin synkeydestä poikansa,
Mut hyvän mielen sai heti kuitenkin
Ja häntä kohtaan kätensä jalosti
Ojenti, otti askeleen eteenpäin
Ja häntä kerran suuteli poskelle.
"Nyt terve tultuasi, mun Dmitrini!
Jaloo poikaani minä, ylpeillen,
Taas suvun suuren keskellä nähdä saan
Ei nuorukaisna kokematonna, vaan
Jo koiteltuna, ehkäpä valmiina
Isäinsä suurta mainetta lisäämään.
Sä, oot jo kauvan koistasi ollut pois,
Mut kussa, missä töissä ja toimiss', et
Julkaissut ole, enkä mä kysynyt;
Se onpi ollut myös oma tahtoni.
Omalle jaloudellehen, huolelleen
Mä olen jalon poikani heittänyt,
Vaan sentään mulla oikeus yksi on,
Mik' äidille on kallihin kaikista,
Se että toivoo parhainta lapsestaan.
Ja nyt mä kysyn sulta — tok enpä mä,

Mut mykät kuvat nuo minun kauttani —
Mit' olet kokenut, mihin kunniaan
On urhoollinen mielesi pyrkinyt?"

Se oli ruhtinattaren tervehdys,
Hän istui, käski poikansa istumaan.
Nyt kului hetki ääneti, hengeti,
Ja Dmitrin huulet vastaukseksi ei,
Vaan outoiseksi nauruksi liikkuiivat,
Ja taasen jalo äitinsä virkkoi noin:
"Ei julki huoli Dmitrini vastata,
Niin kuin nuo kuvat kysyvät, samoin myös
Hän vaiti tahtoo heille nyt vastata;
No olkoon niin! mun ylpeä riemuni
On siinä että vastuuta saamatta
Mä itse kyllä huoleton olla voin. —
Kas kuvaa vaimon tuon, jalo poikani,
Kas mustan silmänsä tulenleimua,
Ja otsan kupua tukan varjossa!
Hän juuri äitisi esi-äiti oil,
Suvusta ruhtinain, sekä syntynyt
Vuorilla Grusian liki tähtiä.
Hänellä poika oil. Tämä aikaiseen,
Samoin kuin säkin, koistansa läksi pois,
Samoin kuin säkin, vuosia viipyi hän,
Ja yksin linnassaan eli äitinsä.
Niin tuli kerran tuttava hänen luo,
Ei nähty kaukaan, kreivitär syntyään
Vaan halvempahan sukuhun naituna.
Hyvästi kohdeltiin hänet kuitenkin.
Puhetta ystävydessä pantihin,
Ja viimein vieras tutkien kysyi noin:
"On sulla poika, onko hän viettänyt
Ilokses nuoruutensa, ja missä hän
Nyt on ja mitä töitä hän toimittaa,
Hän onko rauhan teillä vaan sodanko?"
Sun esi-äitis vastasi hymyillen:
En vuoteen kahteen hänt' ole nähnyt mä,
Halunsa syttyi, kotinsa ahdistui,
Hän perintönsä otti ja maailmaan
Hän läksi kokemaan, mutta kussa nyt
Ja kuinka kulkenee — sit' en tiedä mä.
Mut vieras kummeksi sekä virkkoi noin:
Nyt pistät pilkkaa taikkapa uneksit:
Oi säkö, äiti hellä ja lempeä,
Noin saatat heittää ainoan poikasi?
Ei totta. — Noin hän lauseli vieras: vaan
Nyt ruhtinatar nous' jaloudessaan,
Ja vieraallensa oikasi kätensä,
Ja lausui nämät kallihit lausehet:
"Huoleton ole, ystävä, äitinsä
Juur yhden tietää, muusta ei huoli hän,
Hän tietää, että missäkin poikansa
Vaeltanee niin on veri isäinsä
Kuin kulta-suoni sykkinä syömmessään.
Sun esi-äitis aatteli, Dmitri, näin,
Ja hänen luontons' olen mä perinnyt."

Hän päätti puheensa, mutta Dmitri nyt
Hänehen katsoin lauseli ylpeesti:
"Täss' olen, äiti, päätäpä itse sä,
Iloksesiko lienen vai huolekses;
En ulkokultaisuutta mä kärsi: oon
Sisältä kuin näyn ulkoa olevan."

Mut äidin hellä, tutkiva silmä oil
Nyt pojan silmään tarkasti tarttunut,
Ja kuviin nyt hän katseli uudestaan
Ja yhtä kohden oikasi kätensä
Ja lausui: "koska tuo jalo tähdikäs
Palautui ensimmäisiltä retkiltään,
Niin hänen tulleen köyhänä kerrotaan
Ja ilman ulkoloistetta niinkuin sä.
Isänsä kaatunut oli Pietarin
Ja Ruotsin kuninkaan sodan melskeissä,
Ja äsken ryöstetyn hovin huoneissa
Asusti yksin leskenä äitinsä.
Pultaavan tanner tiukkui nyt verestä,
Ja voitonriemu räikyi jo, silloin juur
Palautui hänen kaivattu poikansa,
Vaan yksinään ja vaalea kasvoiltaan.
Emonsa, vaikk' oil turvansa pannut hän
Hänehen, hänt' ei kaukahan nähnytkään,
Ei mitään virkkanunna, mut huolehti,
Noin alastonna kun tuli kotihin
Hän alastomaan. Päivä jo päättyi yks
Ja toinen koitti, silloinpa kuuluupi
Iloinen huuto vuorilta, laaksoista:
Nyt tsaari, tsaari tuossa on tulossa.
Ei linnan haltiatar nyt rohjennut
Samoin kuin muinoin onnensa päivinä
Rukoilla tsaarin armoa saadakseen
Hänt' emäntänä palvella hetken vaan.
Arasti piili hän sivu-huoneesen,
Ja ikkunasta katsoen tielle päin
Hän halasi vaan siunaten silmäillä
Venäjän isää, kulkevaa ohitse.
Jo joutuu voiton sankari, vaahdessa
Hevoset kuohuvat, jyryväisissä
Vaunuissa seuraa joukko, se, lähestyy
Ja kiittää; katooko? — Eipä tottakaan!
Se linnan pihaan, Dmitrini, seisahtuu.
Suloinen hämmästys, mutta särkevä,
Löi linnan haltiattaren sydäntä.
Iloisna tok' hän ylhäistä vierastaan
Ehätteleepi vastahan ottamaan
Ja kiirein joutuu hän heti porstuaan.
Kas, tuossa tsaari on jaloudessaan!
Kas, minkä äiti nyt näki! Poikaansa
Hän näki kuinka tsaari nyt syleili
Ja häntä suulle, otsalle suuteli.
Tuo poika, Dmitrini, joka halpana
Palautui äitinsä tykö, niin kuin sä,
Parempi oil hän kuin näkyi olevan;
Monissa tappeluissa hän jalosti
Oil sotinut, ja urhoollisuutensa,
Pultaavan voiton myös oli päättänyt;
Hän oli haavoitettuna, rakkahin
Hän oli tsaarin mies, oli kenraali."

Noin kertoi hän, ja lempeä loisto jo
Valaisi hänen ylpeitä kasvojaan,
Mut Dmitri, istuin kylmänä, jäykkänä
Nyt muuttui oudosti sekä virkkoi noin:
"Mun äitini, jo herkeä luomasta
Minuhun toivon-autuas silmäsi,
Jok' ennustaapi tsaarien armoa
Minuhun kätkettyä, sun kalveaan
Ja rajuisaan ja riettaasen poikaasi.
Ilokseksi en tullut; mit' iloksi

Sä arvaat, sit' en saanut, en etsinyt,
Omaksi iloksein olen tullut vaan,
Vaikk' on se maksettava sun murheellas."
Hän vaikeni, mut kohta hän lausui taas:
"Oi jospa semmoiseks mua synnytit
Ett' ois tuo tähtein kirkkaus, jota sä
Nyt äsken ihmettelit, mun mieltäin myös
Hyvittänyt! Mä oisin ne miekallani,
Kuin lapsi, mieltynyt ilokaluihin,
Iloisna poimeskellut, ja henkeni
Lapsellisessa leikissä heittänyt.
Mut toiset tähdet Dmitrilles loistivat;
Kaks hurmaavaista tähteä, tuikkavaa,
Ne ovat polttaneet hänen sydäntään
Ja veren siitä juonehet; rakkaus
On toinen, toinen kostoksi mainitaan."

Hiin ootti vastausta, mut ääneti
Kun ruhtinatar istui, hän virkkoi taas —
Nyt oli äänensä kuni aallon on,
Kun myrskyssä se luotoja vastaan lyö
Ja särkeytyy ja haikeesti huokailee: —
"Jo lasna olin kamala poikasi,
Mun veljeni, hän vaan oli suosittu.
Hän valkeudessa valkeni, itse mä
Pimenin, mut mä peittelin pimeytein.
Kun perintömme saatihin, linnaansa
Omahan onnellisna mun veljeni
Vaelti, häntä vieraana seuraisin:
Nyt loisti munkin onneni, mutta sen
Hän multa ryösti, hän, jolla kaikki oil.
Se silloin syttyi toinen mun tähteni,
Minua kosto houkutti, matkani
Se valais surkean monet vuodet, nyt
Se loistollaan mun saattoi sun luoksesi.
Oi äitini, tuo rehevä poikanne,
Tuo aina suositeltu ja rakkahin,
Kanss' orjattaren sukuas lisää hän,
Hän halvan orjan tyttären nainut on."

Nyt äkin syttyin, sammuen vaaleus
Vavahti ruhtinattaren kasvoilla,
Kuin ukon nuolen kauhea heijastus,
Ja hän nyt huoltaan hilliten virkkoi noin:
"Oi Dmitrini, sun kostolles virvoitus
Jos on sun veljes onnettomuudesta,
Huoleton ole, loppuva onnens' on.
Hän joka Venäjätä nyt vallitsee,
Hän äidin huolet helposti ymmärtää.
Hän rukoukseni kuuleva totta on,
Ja sukuamme jaloa varmaankin
Sekaannuksesta halvasta suojelee.
Huoleton ole, mull' oli poikaa kaks.
Nyt vaan on yks, en toista ma kysele;
Huoleton ole, onneton poikani,
Sua toinen tähtes saatti nyt perille."

Noin lausui hän ja viipyvi; kyynele
Pidetty puhkesi hänen silmistään,
Ja kädestä nyt ottaen poikaansa
Rukoilevaisen muodolla lausui taas:
"Nyt olet, Dmitri, ainoa poikani,
Sä vaikka olet riemuton, kamala,
Sinuhun turvautuu jalo sukumme,
Et tuskautua saa, etkä hukkaa."

Siis mulle toinen tähtesi virka nyt,
Nimitä rakkautesi, totta ei
Lie Venäässä niin kaunista, rikasta
Jaloa neittä, joka ei mielellään
Emosi poikaa ottaisi miehekseen.
On itse tsaaritar sua auttava
Ja suojeleva rohkeeta pyyntöäs,
Nimitä vaan ken on sinun armaasi."

Hän päätti lauseen. Dmitri nyt, kätensä
Rukoilevaisen äitinsä kädestä
Vetäsi eikä peittänyt lempeään:
"Emoni," virkkoi, "ei ole Dmitrisi
Sun tuskautuva, eik' ole hukkuva
Jos rajun rintansa tykö tuoda voit
Sä orjattaren, veljensä toverin."

Mut ruhtinatar horjuen nousi nyt,
Ja ylpeästi, ääneti verkalleen
Hän läksi astumaan jalon, kuuluisan
Sukunsa juhlahuoneesta kirkkaasta;
Ja palvelija, ylpeän käskystä,
Nyt lähestyi ja ääneti laski hän
Kuville jälleen purppura-peittehet,
Ja yksin Dmitri jäi, pyhät isänsä
Ei enää luoneet hänehen silmiään.

Seitsemäs laulu.

Ja kauvan vaiti oli molemmat.
Laskeusi ottomanilleen Potemkin.
Käteensä antoi päänsä painua
Ja Wolmar äänetönnä ootti vaan.

"Kenralmajor Kutusow, kun hän saapuu,
Hän kabinettiini on laskettava,
Mut kaikki muut, Markow, kasakka Platow
Ja Wolmar Paulowitsch, ne saavat oottaa."
Noin puhuen Potemkin heitti hen
Tilalle purppuraisen ottomanin,
Ja adjutantti hänen käskyänsä
Kumartain kuunteli ja läksi pois.

Mut otsaa ruhtinaan nyt pilvi peitti,
Tylyltä, väsyneeltä näytti silmät,
Ja joskus käteensä kauniiseen
Hän otti maljan ruusu-viiniä
Ja huulilleen vei vaan sen tuoksua.

Lyhyen hetken kuluttua taasen
Ovea aukaistihin ja Kutusow
Sisähän astui. — Liikahtamatta
Potemkin istui, silmäluomilleen
Kätensä nosti, tarkoin vierastaan
Vaan katseli, ja hiukan nyykäyttiin
Päätänsä puhui noilla lauseilla:
"Teit' olen, kenraali, nyt käskenyt,
Te tiedätte mintähden. Mielellä
Pahalla jalo keisarinnamme
Paraatia nyt äsken katseli:
Tavaton tyhmyys ruumiin käytöksessä,
Kepeempi keksiä kuin kertoa,
Sanalla sanoin — huolimattomuus

Ja vallattomuus sorti rivimme:
Mit' olen kuristanne aatteleva?"

Hän vaikeni, ja vaiti oli myöskin
Kenraali nuori, kasvoillensa vaan
Nous veri, jok' oil rannat Kagulin
Ja Saborin ja Largan punannunna;
Sen keksi ruhtinas ja virkkoi taas:
"Mun helppoon moitteeseni ette suostu,
Ehk' ette ole mitään vikaa nähnyt?
No, mitä krenatööri viittasi
Hyvälle rivikumppalillensa?
Ra'otta tapahtuiko käännökset,
Komentajien silmät päällikköhön
Oliko siirrettynä, kuka taakseen
Katsasteli, ja kenen koukkaluuta
Perästään veti seitsemäs rykmentti,
Kun oil jo seisahnut? Paljo ois
Vikoja vielä mainittavia.
Selittäkääpä nyt, kenraal Kutusow,
Tavattomuuden tämän mik' on syy?"

Nyt ylpeästi katsoi ruhtinas;
Kenraali nuori, päättään nöyryimmästi
Kumartain, vastas: "Teidän korkeutenne,
Vast' ovat Turkin maalta palanneet
Useimmat näistä sotamiehistä,
Ja toiset ovat vasta-alkavia
Sodassa kaatuneiden sijaan saadut.
Viel' ovat nuoret osaamattomat,
Ja vanhemmat on sodan, vaivain, marssein
Pulassa ehkä unhottanehet
Äkseerauksen tarkan monet mutkat."

Noin lausui hän, mut istuimeltaan nousi,
Nyt kiihvastunut ruhtinas ja virkkoi:
"Ivan Ilarianowitsch, sä ellös
Nimitä noita syitä, syy on siihen
Syvempi; itsevallituksen henki
Nyt tarttuu kansoihin, ja mistä, se
On kotoisin, se kyllä tuttu on.
Genevess' syntynehet hullut neuvot
Euroopan muita maita ovat pahoin
Jo hurmanneet ja myrkkynsä myös tänne
Levittänehet. Halautuupi tunto
Totella korkeampaa sääntöä,
Ja halu vihaisempaa palvella.
Puheita kuuluu ihmis-arvosta,
Jok' oisi muka muu kuin ihmis-nöyryys
Totella esivallan käskyjä. —
Jokainen pyytää olla keskuksena,
Jonk' ympärillä kansain onni pyörii.
Tunnustakaa, kenraali, ootte nuori —
Vilahi suulla ruhtinaan nyt nauru —
Tunnustakaapa, ettekö, myös tekin,
Isoksi, mainioksi itseänne,
Arvannut ole joskus, ettekö
Te uneksinut kuink' on Venään maa
Oleva vallassanne vielä kerran?
Mink' arvoinen on pätöinen paraati
Ja halpa äkseeraus sille, joka
Jaloista voitoista noin uneksii!"

Puheensa loppui. Nuori sankari
Syvästi koskettuna siihen virkkoi:

"Parempi korkeutta, ruhtinain,
On mulle maamme eestä taistella,
Sen onnen sain, en muuta pyytänyt.
Unistain — olen uneksinut mäkin —
Oil kauniin Venäjälle uhrata
Min siltä sain, mun vakaan sydämmeni."

Ei puhua hän enää saanut: häntä
Kohotetulla sormellansa esti
Nyt ruhtinas ja itse lausui noin:
"Pitääpi teidän päiväkaudet nyt
Äkseeruutella miehiänne, kunnes
Vanhoista haihtuu muisto Turkin maan
Ja nuoret kaikki temput oppivat.
Kutusow, työnne ovat muistettavat,
Mut järjestys ja kovuus tarpeen on;
Ei soturi saa muuta muistella
Kuin mitä hälle pannaan tehtäväksi.
Hyvästi jääkää, kenraalini, mua kutsuu
Asia tärkeä, mut ikävä
Ja ajan rientoin kanssa yhdistetty."

Sen lausui hän. Kenraali läksi pois,
Ja esihuoneesen Potemkin astui.
Ko'ossa oven suussa seisovivat
Pelvossa, toivoss' siellä vihaisemmat
Ja alhaisemmat upseerit; ja heitä
Nyt ylpeästi jalo ruhtinas
Lähestyi, seisautui ja hetken heitä
Sanaakaan virkkamatta katsahteli
Ja viimein lausui tuimat lausehet:
"Te herrat evestit, te neljännestä
Ja viidennestä, seitsemännestä
Rykmentistä, te muutkin upseerit,
Ja Platow, te, Markow, te, kai te kaikki
Olette menettäneet miekkanne
Nyt tänään. — Ei, ei huoli vastata,
Ei lainkaan puolustella! Keisarinnan
Ylhäinen nimipäivä armoa
Nyt suopi vaan. —
Ajoissa millisissä elämme?
Vertaisenansa päällikkö nyt pitää
Halvinta miestä, jok' on tapellut
Sodassa joskus hänen rinnallansa,
Ja häntä hyväilee ja säästelee,
Helposti kohtelee ja vaatiipi
Myös helppoutta kohti itseään.
Oletteko, Markow, te, ohjesäännön
Mukahen vailla yhtä nappia?
Ja Platow, kunnian tähti kaulassanne —
Jos enemmän se paljastua saisi.
Liianko paljo muista eroisitte?
Tavattomuutta voi! Jos pölkyistä
Tekisi soturia, totta ne
Paremmat aina olisivat noita,
Jotk' eivät konsanaan voi totella.
Te nauratte? Ei sovi ilkkua.
Te Kulnew, riemusilmä, mikä on
Ilonne syy? Se ehkä, että äsken
Kasakoillanne rahvaan karkoititte
Paraadista? Oi maa, oi Venäjä!
Oil voimas jänsi vahva järjestys
Ja poikais itsekieltämisen into;
Ei saa se jänsi koskaan lauhtua. —
Te Wolmar Paulovitsch, te jätte tänne,

Minua seuraatte. Mä sanon vielä:
Nyt keisarinnan nimipäivä armon
On teille muille antava."

Kun sai

Sen lausuneeksi, jälleen kabinettiin
Potemkin meni, nuori ruhtinas
Jälestä astui aivan äänetönnä.

Ja kauvan vaiti oli molemmat,
Laskeusi ottomanilleen Potemkin,
Käteensä antoi päänsä painua,
Ja Wolmar äänetönnä ootti vaan.
Kun kotvan aikaa noin oil kulunut,
Kohensihen Potemkin, tuimasti
Terävän kotka-silmänsä hän siirti
Nyt Wolmar ruhtinaan ja lausui noin:
"Puheita kapinoista olen kuullut,
Sodista vasten järjestystä, jolle
Perhetten, valtakuntain menestys
On perustettuna; on kysymys
Sodasta vasten vanhempien valtaa
Omassa maassa, Venäjässämme;
Tää asia, se liekö teille tuttu?"
Ei ääntänynnä nuori ruhtinas,
Ja vanha jatkoi: "nuorukainen meidän
Suvuista jaloimmista, hurmattu
Ajamme myrkkyyisistä opeista
Jokaisen yhtäarvoisuudesta,
Unhotti lapsen velvollisuudet,
Sukunsa suuren muistot mainiot,
Ja halvan vaimon nai; ei tuommoista
Häpeetä ennen ole tapahtunut;
Tuon nuorukaisen ehkä tunnette?"

Noin lausuin vastausta oottamatta
Hän lisäs malttuneella äänellä:
"Oil ruhtinas; hän, vanhempainsa toivo,
Isänsä kuoltua saa hänen maistaan
Isoista toisen periä. Hän maataan
Käy katsomaan, ja nuori silmänsä
Nyt siellä keksii nuoren orjattaren;
Ihanat kasvot, povi puhkea —
Kas, nuohan kaikista on kallihimmat!
No hyvä; tuon hän ottaa huvikseen
Ja kätkee, mihin? — sit ei tiedetä,
Ja vuotta kaks hän elää hänen kanssaan.
No, luultiin hänen viimein kyllästyvän
Ilohon tuohon, unehuksiin koko
Tuon iloasiinkin viimein jäävän,
Mut eipä niin; Hän saapuu joka päivä
Hoviinsa ruhtinas, jok' ansainnut
Oil monet virka-arvot rivissämme,
Ja puolison tuo matkassaan, mut kenen? —
Oi häpeet' ääretöntä! — orjattaren.
Ei asia viel ole julkaistava,
Sen tutut muutamat vaan tuntevat.
Taas kuluu vuosia ja, ruhtinan
Jaloa kunniataan kasvattaissa,
Hovissaan syntyy seka-sikiöitä.
Ei häpeetä voi enää salata,
Emolle ruhtinan se ilmestyypi
Ja särkee jalon äidin sydäntä.
Nyt, Wolmar Paulovitsch, on kuva valmis,
Te itse ootte kuvaaja, no onko

Asian mukainen tää kuvaus?"
Hän viittasi nyt, että vastausta
Hän odotti, ja huoletonna jälleen
Nojasi päänsä vasten kättänsä.

Kehoittamatta Wolmar ruhtinas
Vihansa laskei vallalle ja lausui:
"Mä tunnen ruhtinan, hän periä
Sai linnan, linnan kanssa orjattaren,
Juur orjattaren, — orjattarena
Hän oli kunnes silmä ruhtinaan
Tapasi hänen, vaan ei sitten enää.
Ei hänen kasvojensa kauneus eikä
Povensa puhkea, mun ruhtinani,
Niinkuin te varoatte, vapautta
Hankkineet hänelle; sydäminensä eestä
Hän sydämmeltä sai sen, saipa vielä
Suloisen turvan ruhtinattaren
Tykönä suurusukuisen. Kun siinä
Oli kauniiks hedelmäksi puhjennut
Ihana kukoistuksensa, niin hänet
Aviovaimoks otti herransa,
Jok' on nyt tässä tuomiotaan oottain".

Puheensa päättyi. Waltias Potemkin
Sanoiksi virkki tyvenenä taas:
"Emonne jalon murhe sääliittäapi
Sydäntä hellän keisarinnamme,
Jok' itse äiti on; hän tahtoo pi
Emonne päästää siitä häpeästä
Ett' orjattaren ottaa miniäkseen;
Sen hänen viisautensa ylevä
On ymmärtänyt, että valtakunta,
Niin lavea, kuin Venäjä, on koossa
Siteillä pidettävä vahvoilla,
Ja että, jos vaan joku niistä pettää,
Niin kaatuu ratki koko rakennus.
Hän tahtonsa nyt julistaa mun kauttain:
Nyt juuri, Wolmar ruhtinas, on teidän
Toimenne tarpeellinen Tomskissa;
Emonne maatanne sill' aikaa hoitaa
Luvalla keisarinnan. Lähdestänne
Jo pidetty on huoli, rattahat
Jo ovat valmistetut. Tomskissa
Te saatte neuvon toimituksistanne.
Hyvästi jääkää!"

Veri karkasi

Poskilta Wolmarin, hän jähmenneenä
Potemkinia hetken silmäili
Ja virkkoi: "Teill' on valta, mut
Mä olen mies, ei käy mun rukoilla.
On joku, joka voisi rukoilla
Edestäni ja omast edestänsä
Vaan hänt' ei kuulla, hänet hyljätään.
Hänettä, ruhtinas, viel' oisi kaksi,
Jotk' ehkä saisi rukoella; mutta
Isänsä nimeä voi tuskin vielä
He mainitakaan. Teiltä, ruhtinas,
Nyt viimeksi mä kysyn: viedäänkö
Mua elävänä haudattavaksi,
Vai saanenko mä vielä maailmassa
Mun omiani koskaan kohdata?"

Nyt jalomielinen Poteinkin nousi

Ja häntä käteen tarttui, virkkoi noin:
"Sä Wolmar Paulowitsch, mä hyvin tunsin
Isänne, vieressäni seisoj hän
Jyryssä tappeluun ja hänen tähden
Mä soisin keventää nyt ylpeän
Poikansa kovaa onnea. Mä tunnen
Tuon vanhan neuvon: tottele ja oota!
Sen annan, muut' en voi, jää hyvästi!"

Kahdeksas laulu.

Koska tuossa epäillen hän viipyy,
Itsekiusaajana onnetonna,
Liikutuksiltansa häilytetty,
Päivä laskeksen ja ilta nousee
Maiden yli rusko-siivillänsä.

Mitkä oudot muukalaiset äänet,
Mitkä raivoovaisten hurjat huudot
Kuuluvat, Moskvaan, nyt rannallasi,
Linnass' aina ennen tyvenessä
Wolmar ruhtinaan? Vai siten hänen
Nuori puolisonsa huolineeko
Elämän ja lemmen kukoistuksen
Aikaa, sydämensä ensimmäistä
Onnea, nyt hänest' eksynyttä?
Ellös tutki! Linnan hallitsevat
Muukalaiset Wolgalta, nuo häijyt
Orjat, joita sinne lähettänyt
On Natalia Feodorowna, nuoren
Ruhtinaan ylevän äiti uljas.

Karkoitettuna ja turvatonna
Oil Nadeschda raukka paennunna
Matalahan synnyin-majahansa;
Onnen lahjoista hän korjatuksi
Saanut oil vaan kaksi poikastansa.
Luonto oli kevääks pukeutunut,
Hänen povessaan vaan kesti talvi;
Nyt hän peittää puitten pimentohon
Huolensa juur saman puron luona,
Kussa viisitoistavuotisena
Muinoin ilomielisnä hän liikkui.

Äänetönnä rannan nurmikolla
Nyt hän istuu niinkuin unissansa,
Toisinaan hän painaa päänsä alas,
Otsaa vaaleata alentaapi,
Kunnes taasen vallattomani riemuin
Huuto sortaa seudun tyyneyttä,
Silloin taas hän herääpi ja katsoo
Ilmaa kohden sekä kuunteleepi.

Kuitenkaan ei sulo silmä huolta
Vaan nyt ilmoita, myös pelkoakin.
Tuulen liikuntoa lehdikossa
Säikähtääpi usein hän ja rastaan
Laulun liritystä puistikossa.
Kauvaks paeta hän tahtois, mutta
Nostattaa, ei henno sylhinsä
Nukkunutta pientä Igoria,
Nukkunutta kauvaks äitisensä
Huolista ja niiden luona toki;

Toinen poikasensa ilomielin
Perhosiä, pyytää rannikolla.
Noin hän viipyy; mistä murhe hällä?
Tuommoinen on sanoma nyt tullut:
"Sä, jok' oppinut oot surujasi
Kantamaan valittamatta, muita
Lohduttaakses, itse yksin jäämään
Lohdutuksetta, oi ruhtinatar,
Kallis kaikille kuin taivahainen,
Ilonamme et saa enää olla;
Hurjat haukat ajaa kyyhkyläistä;
Pois nyt ehätä, tääll' onpi Dmitri
Puolisosi veikko väijyväinen."
Viel' on kerran tahtonut Nadeschda
Sanoa jäähyväisensä aivan
Äkin kulunehen lapsuutensa
Rakkahille muisto-mantereille. —

Päivä painuu, varjot pitkistyvät;
Puitten välissä, kas, varjo muita
Mustempi nyt liikkuu, lähestyyppi;
Se on Dmitri. — Tuli-silmiinsä on
Saaliinsa jo tavannut; jo voitto
Houkuttaapi, nytpä palkittavat
Ovat monen vuoden julmat, kovat
Hengen riidat, kurjat houraukset,
Levottomat yöt ja synkät päivät.
Silmänräpäys vaan, ja ennättänyt
Perille hän onpi pyrintönsä.
Kuitenkin mik' ihme! kas kuin muuttuu
Muotonsa, hän epäilee ja piilee,
Kun Nadeschdan kasvot hän nyt näkee.
Muoto tuo, oi kuinka yhdenlainen
Mutta toisenlainen toki onpi,
Kuin se muoto, joka hälle silmään
Kerran tarttui lähtemättömäksi;
Ihanaa hän etsii orjatarta,
Siivoa ja ruusunlaista neittä,
Mutta löytää kalvennehen äidin,
Jok' on aikasehen vakautunut
Elon tosiyössä, kirkastunut
Nöyryydessä murheen, huolen alla.
Katso, kuinka Dmitri epäileepi.
Vallat synkeät nyt taistelevat
Hänen rinnassaan, ei voi hän päättää
Viipyä, ei eteenpäinkään mennä.

Koska epäillen hän tuossa viipyy
Itsekiusaajana onnetonna,
Liikutuksiltansa häilytetty,
Päivä laskeksen ja ilta nousee
Maiden yli rusko-siivillänsä.
Mutta verisuonten kuohuessa
Kuulee hän nyt juuri niinkuin kaukaa
Hiljaisen ja vienon henki-äänien:
"Dmitri, kas, jo luonnon lepo-aika
Joutuu; rauhan, unen, unhotuksen
Lieto valta varsin valmistuupi.
Rauenneella äänellä jo lintu
Toveriaan kotihinsa kutsuu,
Tuuloselle metsä kuiskuttaapi
Nyt jäähyväiset ja taivahalta
Iltakaste kukkavuotehelle
Laskeksen. Oi, Dmitri, koska rauhaa
Maa ja taivas tahtoo, sydämmesi

Miksi riehuu ratki rauhatonna?"

Noita kuulee hän nyt, niinkuin aaltoin
Kuohuessa purjehtija kuulee
Jätetyiltä rantamailta vielä
Paimen-sarven sulot loppusoinnut,
Ja hän huokailee ja maahan siirtää
Silmänsä; hän niinkuin häpeäisi,
Kunnes taasen herää raivouden
Henget; heidän houkutusiansa
Mielessänsä noin hän selittääpi:
"Dmitri, pelkuri, sua säikyttääkö
Illan hiljaisuus, vai orvon vaimon
Kasvot kalvokkaat, sentähden ootko
Vuosia sä taistellunna, että
Voiton hetkenä sä horjahtaisit?
Nouse, valhe sua vaan nyt pilkkaa!
Mik' on lepo? Tuiman myrskyilman
Helpoitus se vaan on hetkellinen.
Tahdotko sä sääliä ja kaikki
Unhottaa ja sopia? Oi Dmitri,
Taivaassa ja haudassa on rauha,
Veljesviha kuohuu maailmassa." —

Mietittyä noin hän katsoo ylös
Niinkuin oisi päätös vahvistunut.
Sattuman, vai viattomuudenko
Hoitajan hän työtä tuossa keksii?
Äidin silmi-liinalla nyt pyyhkii,
Juuri nyt, tuo valvovainen poika
Kasvoilt' uneen nukkunehen veljen
Kyyneleen ja hiljaisesti kieltää
Äitiänsä enää itkemästä.
Kauhustuen kasvojansa kääntää
Syrjään veljen vihaaja, ja voiton
Hetki taas on karannut, ja hänen
Täytyy rohkeuttaan vahvistella.
Pois hän hiipii niinkuin vihollisten
Valtain pilkkana hän täällä oisi,
Tahtoo metsän synkeydessä jonkun
Hetken huo'ahtaa, ja saatuansa
Voitetuksi sydäminensä kovan
Vastustuksen jälleen palautua.

Tuskin päässyt oli hän niin kauvaks
Ettei enää sohiseva puro,
Jolta äsken läks hän, kuulununna
Illan hiljaisuudessa, kun taasen
Toinen näky oottamaton hälle
Ilmestyypi metsän synkeydessä.

Kalliolla sammaltunehella
Istui ukko vanha, sauva käissä,
Niinkuin patsas kalliosta tehty.
Näytti niinkuin päättänyt hän oisi
Ei vaan päivän matkan, mutta myöskin
Elämänsä pitkän vaelluksen;
Vaivalla hän kohden tulevaista
Nosti silmänsä ja lausui: "Vieras,
Veikko, naapuri, sä, jonka silmää
Kuolon varjo sokaissut ei ole,
Niinkuin minun, sano, näitkö näillä
Seuduin vaimoa sä; ruhtinamme
Talon suloista ja lempeätä,
Oi, vaan onnetonta puolisoita?"

Kauvan etsinyt hänt' olen turhaan,
Kulunut on päiväni ja voimain;
Jos sä olet hänet nähnyt, saata
Hänen luokseen mua kuolevaista,
Jonka sydän levotonna tässä
Sykähtää nyt viime-kertojansa."

Ukko lausui noin, ja Dmitri tuntee
Veljen linnan vartian, hän tuntee
Wladimirin, hattunsa hän kohta
Päähän painaa syvempähän, ettei
Häntä tunnettais ja lausuu sitten:
"Ukko, onko sunkin tunnollasi
Kuorma, joka katkeraksi saattaa
Elämän ja kuoleman? Sä etsit
Ruhtinasi puolisota; mistä
Rikoksesta häntä vastaan tahdot
Armoa sä kerjätä nyt hältä?"

Vielä viimeisillä voimillansa
Nousi ukko äkin nyt ja lausui:
"Vieras, lienenkö mä villipedon
Haahmoks muuttunut, kun noin sä kysyt?
Mut sä vieras olet, hänt' et nähnyt,
Etkä tiennyt, että tiiker-pedon
Vertainen vaan häntä vastaan voisi
Rikkoa. — Tok' ompi rikkonunna
Vanhus myöskin, vaikk' ei vasten häntä.
Kummia mä olen nähnyt, kuullut;
Ruhtinani puolisonkin nähnyt
Linnastansa omast' ajettavan
Anopinsa käskystä. Oi vieras!
Kahden pienen poikasensa kanssa,
Toinen kädess' oikeassa, toinen
Vasemmassa, ääneti hän läksi
Yltäkyllydestään, onnestansa
Autiohon synninmajahansa.
Itkevän ei kenkään häntä nähnyt,
Eikä valittavan kuullut; muita
Lohduttaaksensa vaan hän nyt elää
Niinkuin enkeli, ja hänt' ei koske
Kovat onnet oman kohtalonsa.
Kuule vielä! Ei hän puolionsa
Äitiäkään rukouksillansa
Voinut lähestyä, siellä Dmitri
Oil, tuo julma vainooja, jok' ootti
Saalistansa. — Oi mun silmän itki;
Huuliltani vuoti rukoukset,
Joit' ei ruhtinattareni raukka
Itse saanut rukoilla. Mä läksin,
Vaivoin vuosien ja huolten vuoksi,
Linnaan Wolgan varrella, joss' asui
Ylpeä Natalia Feodorowna.
Portti oli suljettu, ei sisään
Laskettu nyt vanhaa palveljata;
Yöt ja päivät ulkona mä olin
Taivaan katon alla, saadakseni
Ruhtinattaren mä joskus nähdä.
Viimein ilmestyi hän; madon lailla
Matelin mä tuhkassa tuon jalon
Jalkain juureen, armahtamistansa
Kerjäten mun rakkaan ruhtinani
Puolisolle sekä lapsillensa.
Rukouksestani ruoskittihin
Mua orja-häijyillä ja viimein

Syöksettiin pois. Kun, hyljättynä,
Pieksettyinä noin, mä entisestä
Kodistani läksin, sydämmeeni
Vihan tuli kauhea nyt syttyi;
Seuduissa, joiss' oli rauha muinoin,
Huusin kosta ja kirousta;
Huusin: voi Natalia Feodorowna,
Sua voi, jok' omaa lihaas vasten
Ylpeästi raivossasi riehut!
Olkoon lemmetön ja yksinäinen
Elämäsi, älköön lasten lasten
Hyväilyksua koskaan ilauttako,
Ja kun kuolos, toivottuna, joutuu,
Sulkekohon silmäs silloin orjain
Kädet palkatut. Mä ruhtinani
Veljeäkin muistin, muistin tuota
Dmitriä, mi syy on rikoksehen,
Ja mä huusin — Vieras, hämmästyttävä
Kuullessasi tätä vihan kieltä:
Voi, voi, kirottuna kaksinkerroin
Ollos sinä julma Dmitri, jonka
Kauhista kateus sai matkaan
Kaiken tämän pahan! Hedelmätön
Kukka olkohon se siunauskin
Jonka usein lausuin ylitsesi,
Kun sä viatonna lasna vielä
Sylissäni leikittelit muinoin.
Ratki rauhatonna, toivotonna,
Koditonna, kalvettuna syömmen
Kärmehiltä täytyy sinun rientää
Kohtien esinettä, joka sua
Pakenee, tai joskus tavattuna
Sua kukistaen peräyttääpi!
Noin mä huusin. — Vihannut mä olen
Veljeä, tuo viha rikoksena
Tuntoani vaivaa, tahdon kuolla
Rauhallisna."

Hämillensä seisoi
Dmitri ruhtinas, ja ukko jatkoi:
"Sä, jok' elon makeutta ehkä
Maistanut vaan olet, jospa muuttuu
Onnesi, ja huolten taikka vihan
Koi sun sydäntäsi kalvaa, silloin
Häntä etsi, jota turhaan etsin.
Monet myrskyt on hän asettanut,
Parantanut monet kivut, monen
Raskautetun omantunnon kuormat
Keventänyt lohdutuksillansa.
Jos mä hänet tavannut vaan oisin,
Unhottamaan oisin oppinunna,
Oppinunna anteeks antamahan,
Rauhallisna nukkua myös saisin."

Vanhus vaikenä; ja kotvan aikaa
Haudan hiljaisuus nyt siinä kesti.
Vihdoin nousi Dmitri, käteensä
Otti käden vanhuksen ja virkkoi:
"Mua seuraa, tien mä sulle neuvon.
Kun sä tapaat haettavas, hälle
Sano terveykset saattajaltas,
Lausu: tämän puron rannikolla
Näille kukkaisille Dmitrin haukka
Kuoli isäntänsä käden kautta,
Kun se pyyti ryöstää kyyhkyläistä

Hänen veljeltänsä. Koska silloin
Dmitrin nimi vaimon hämmästyttää,
Virka noin: Oi vaimo, Dmitrin voima
On jo murtunut, hän työlähästi
Tänne saatti minut, saatti minut
Rauhaan, itse ollen rauhatonna."

Sanottu; ja joutuen Nadeschdan
Rinnalle hän äänetonnä jätti
Vanhuksen ja pakeni pois kauvas
Niin kuin haahmo kamala ja katos
Kohtaloihin tietymättömiin.

Yhdeksäs laulu.

Autuas se joka taitaa
Kaiket kohdat järjestää ja sydämmensä
Nerolla vaan tehdä, hoitaa
Pienen rauhallisen onnen kukkatarhan.

Venään äiti, keisarinna Katarina
Oli kerran saapununna
Ruhtinattaren Natalia Feodorownan
Wolga-virran viereisehen
Isoon, komeaan ja valkeahan linnaan,
Ynnä siihen yöpynynnä.
Oli aamu, kesä-päivä loisti kaunis
Maiden ylitse ja virran;
Jalo keisarinna kirkastettu seiso
Aukeassa akkunassa,
Hänen rinnallaan, mut loitompana, seiso
Ruhtinatar, lähimmässä
Suljetussa akkunassa oil Potemkin
Ruhtinas, tuo Kriminniemen
Kukistaja mainio, ja myös Bestuschew
Kreivi, vanha amiraali.

Vaiti oltiin, kunnes suuri keisarinna
Kättä nostain hellin mielin
Lausui: "mikä katse, kaunis, todellinen!
Tuossa vaahter-puisto vanha,
Tuossa virta viljaisilla rantamaillaan,
Kummut, laaksot loitompana!
Varmaan asustaapi kansa onnellinen
Noissa kartanoissa, jotka
Punaisina, valkeina ja sinisinä,
Väreissä juur omisamme,
Välkkyävät tuolla lehti-puistikossa.
Olkoon siitä sulle kiitos,
Sä Natalia Feodorowna, äidin lailla
Kun sä laupiaasti hoidat
Lapsiani Wolga-virran rantamailla!"

Linnan jalo haltiatar
Hänen kättään suudellen nyt nöyryimmästi
Lausui: "armas keisarinna,
Helppo huoleni on ollut, viljelijän
Huoli vaan, jok' ei tee vaivaa,
Aurinko kun ylähältä lakkaamatta
Lämmintänsä maille lainaa."
Noin hän lausui. Hymyellen hellyydellä
Keisarinna viitsi jatkaa:
"Usein kiittänyt oon niiden kohtaloa,

Jotka vallitsevat pientä
Valtakuntaa, aluetta ahtaampata,
Jota valpas silmä voipi
Kaikin puolin taitavasti tarkastella.
Autuas se joka taitaa
Kaikki kohdat järjestää ja sydämmensä
Nerolla vaan tehdä, hoitaa
Pienen rauhallisen onnen kukkatarhan.
Te, Potemkin, jonka neuvot
Ovat tarkat, neuvokaapa kuinka taitaa
Katarina kaikin puolin
Tehdä maata Venäjän niin ihanaksi,
Viljaiseksi kuin on seutu
Täällä Wolgan kaunihilla rantamailla?"

Kumartaen nöyrimmästi
Jalon päänsä, katsahtaen keisarinaan
Vastas' ruhtinas Potemkin
Puoleks toden, puoleks leikin lausehilla:
"Yhden vaan mä neuvon tiedän,
Neuvon ainoan, se käytetyksi tulkoon:
Keisarinnamme, Te kallis
Meille kaikille, viel' eläkäätte kauvan." —

Tuolle lausehelle hetken
Hymyili nyt keisarinna, mutta kohta
Muuttui todeks hellä hymy
Ja hän huokaili ja lausui taasen:
"Vaimo olen, vaimon voima
Vaan on mulla; miehen kunto vaanpa voisi
Tätä ääretöntä valtaa
Oikeen muodostaa ja Venäjätä nostaa
Maineesen ja kunniahan.
Suuri Pietari, jos hengelläni voisin
Sua haudastasi ostaa!
Te Bestuschew, vanha sota-kumppalinsa,
Muisto hänen ajoistansa,
Kerallani varmaan tekin kuolisitte
Edestä noin suuren voiton?"

Siihen vanha sankari nyt kyynelsilmin
Vastas noilla lausehilla:
"Keisarinna, tällä päällä talvisella
Henkeä en taida ostaa
Ainoaksi hetkiseksi Pietarille,
Taitaisinko, tuossa ois hän
Edessäni, lausuis: jalo tyttäreni,
Sun on valta, mä jo lepään,
Pietari ei Venäjätä rakastanut
Ole enemmän kuin säkään,
Hänen voimansa oil rakkautensa."

Keisarinna Katarina
Venään emo mainio, hän silmihinsä
Sai nyt riemu-kyyneleitä;
Lausui noin: "tän' aamun' onnellisna tahdon
Muiden onnea mä nähdä.
Ruhtinas Potemkin, vaunujamme esiin
Tuottakaa, nyt halajan ma
Käydä noita kaunihita kartanoita
Tuolla kaukaa katsomahan."

Mutta tuosta hämmästyen ruhtinatar
Ehättihe vastaamahan:
"Kallis keisarinna, kapeat on polut
Peltoin poikki juoksevaiset,

Vaunuilla ei vaaratta voi päästä tuonne
Perille tuon pienen kylän.
Syy on mun, jos halunne ma arvannunna
Oisin, tie ois korjattuna."

Keisarinna hymyellen siihen lausui:
"Siitä haittaa ei, Natalia!
Koska, niinkuin täällä, ihana on luonto
Kaikin puolin ympärillä,
Astun mielelläni, usein käyskelen mä
Matkoja myös pitempiä.
Lähtekäämme!"

Ruhtinatar polvillensa
Lankesi ja rukoeli:
"Armas keisarinna, valitkaatte muuta
Huvitusta; aamu-usma
Kadonnut on tuskin, tuima tuulen henki
Terveytенne turmeleepi.
Rukoukseeni miljoonat yhdistyvät,
Kuule meitä armossasi!"

Keisarinna lohduttaen siihen lausui:
"Ole huoleton Natalia!
Tätä ihanata ilmaa Pietarissa
Harvoin mulle ompii suotu.
Nouskaa, seurueni, hyvä emäntäni
Tien on meille osoittava."

Noita lausuin oil hän heti lähtöön valmis,
Häntä seurasi äänetönnä
Ruhtinatar, sekä ruhtinas Potemkin,
Myös Bestuschew, vanha kreivi.

Päässä kapean ja pitkän tien oil kumpu
Peltoin viljaa kasvavien
Keskellä, jok' esti matkustajan silmää
Asunnoita näkemästä.
Keisarinna saapuin kummun kukkulalle
Keksi kylän, mutta eipä
Majoja, vaan vaattehille maalatuista
Majain kuvia hän keksi.
Lähtein noita katsomaan hän niiden takaa
Löysi nurmi-hökkelejä,
Akkunattomia, aivan autioita,
Pimeitä kuin petoin luolat.
Nure vilahdelti hänen huulillansa,
Säde silmässänsä, kun hän
Vaalenevaan ruhtinattarehen kääntyi,
Puhui hänelle katkerasti;
"Ken on maalannut näitä majat, kyllä kauniit
Loitommalta silmäellä?
Hovini teatterihin hankittava
On tuo jalo taidenieikka.
Mutta, ruhtinatar, kutka asuu näissä
Maalatuissa hökkeleissä?
Ihmeksien olen riemuitsevaa kansaa
Näillä seuduilla kaivannunna.
Onko täällä kansan tapa paeta, kun
Valtiatar lähestyy?"

Noin hän lausui. Ruhtinatar vastaamahan
Rupesi, mut keisarinna
Käsivartensa Potemkinille antain
Läksi paluumatkallensa.
Äänetönnä nyt he vaeltivat hetken,

Lyhyenpä ainoastaan,
Kunnes keisarinna keksein nurmikolla
Kukkivaisen kukkapehkon
Lausui noin: "Bestuschew, vanha ritarini,
Antakaapa kukka mulle!"

Ruhtinatar pehkolle nyt äkin rientä,
Taitti ruusun kaunihimman,
Vanha sankari hän vitkaan häntä seuras,
Taitti kukan, minkä sattui.

Keisarinna otti lahjat molemmilta,
Kiitti molempia myöskin,
Antoi ruhtinattarelta saadun kukan
Nyt Potemkinille, piti
Vaan Bestuschewin ja lausui: "suokaa anteeks
Emäntäni, että tuhlaan
Lahjojanne, kukkia mä rakastan ja
Ystävillein annan niitä
Mielelläni, niinkuin heiltä myöskin otan
Kaikki, joll' on itsessänsä
Arvonsa ja jok' ei ulkopuoltaan peitä
Turhuudella, petoksella."

Äänetönnä kuljettiin ja linnaan tultiin;
Riemuten sen portist' astui
Ihmis-joukko juhlavaatteissa, niin oli
Ruhtinatar käskenyynnä.
Rahvaan-parvi täytti molemmat tie-puolet,
Kuutuneet ja kalveet haahmot
Notkistivat polvensa ja pitkin tietä
Hajoittivat kukkasiasia.
Keisarinna katsahteli kaikkialle,
Katsoi nuoriin, katsoi vanhoin,
Viimein seisautui hän majestetillisna
Rahvaan keskehen ja lausui:
"Ruhtinatar, käynnistäni täällä tähden
Muiston jättää; puolestani
Kysykää te kansalta nyt tässä, jos se
Mitään tahtoo, tarvitseeppi."

Ruhtinatar kuuli käskyn, korkealla
Äänellä hän heti lausui:
"Lapseni, jos huoleni ei ole teistä
Kaikkiin kohtiin ulottunut,
Niin on suotu sille, joka esiin astuu,
Tahtonsa nyt ilmi antaa!"
Mut ei kenkään tullut esiin tahtomahan,
Julistamaan puuteitansa.
Polvillansa rahvas vaiti ryömi, toinen
Toiseen katsoi epäellen.

Viimein joukosta nous' ukko miettiväinen,
Satavuotinen ja kurja,
Paljas kiilti päänsä, vyöhön asti riippui
Parta hopeakarvaisena;
Ruhtinatarta hän lähestyi ja vastas'
Kuolon totta ääni täynnä:
"Valtiatar, meit' ei elätä nää kukat,
Anna leipää isooville!"
Ruhtinatar hämmästy, mut sanan virkki
Silloin suuri keisarinna:
"Tämä vanha Pietarimme aikalainen
Jää nyt haltuunne, Bestuschew,
Te Potemkin, tehkää että täytetähän
Äijän pyyntö, niinkuin sääsin."

Sanottu; ja taas hän linnan pihaan joutui.
Tuolla muista loitompana
Seisoi vaimo, kaunis vaikka huolet hänen
Kasvojaan oil valkaissunna.
Kaksi poikasta hän piti käsissänsä,
Molemmat kuin kukat kauniit,
Kirkastetun silmän kyneleissä asui
Hiljainen ja nöyrä pyyntö.

Liikutettu keisarinna ihmetellen
Katsoi rukoilijan puoleen,
Seisahtui ja siirti ruhtinattarehen
Kysyväisen silmäyksen.

Ruhtinatar keksi sen ja helleydellä
Lausui tuntemattomalle:
"Sanokaa te, vieras, jot' en ennen nähnyt,
Kenties jotain tahtonette?
Jos on puute kasvonne noin valaissunna,
Armias on keisarinna."

Tuohon vastasi nyt tuntematon vieras
Äänin vienoin, vapisevin:
"Ruhtinatar antamaan, en pyytämähän,
Olen tullut vaimo raukka:
Teidän kauttanne oil orjattarelle
Suotu jotkut onnen vuodet,
Mit' on hällä, kaksi poikaa, nyt hän tarjoo
Teille vähäks palkinnoksi.
Verenne, oi toverini jalo äiti,
Armost' ottakaa nyt jälleen!
Olen köyhä, turvaton, en hyljättynä
Kasvattaa voi ruhtinoita."

Noin Nadeschda; siihen lausui ruhtinatar
Vihalla, ei salatulla:
"Hänen lorujaan ä!' usko keisarinna,
Häpeästä mua päästä,
Häijy pettjä hän on ja sikiönsä
Kielletystä lemlest' ovat."

Tyyneydellä keisarinna Katarina
Kuuli hänen puhettansa;
Virkkoi viimein: "ruhtinatar, ihmetellen
Maaluumahianne keksin:
Autioita majoja ja nälkäisiä
Haahmoja te kaunistatte,
Tätä puhdast', ihanata vaimoa te.
Kaikin puolin mustutatte."

Sanottu; ja rukoilijaan kääntyi hänen
Silmänsä, kuin sulo tähti,
Näin hän lausui: "tuota äidin lahjaa
Hyljät' ei vois jokahinen.
Tahdotteko keisarinnallenne antaa
Lahjaks kauniit poikasenne?"

Kyneleihin hukkuivat Nadeschdan silmät,
Itku ääntä tukahutti,
Käsillänsä pienoisien hartioille
Lasketuilla, molempia
Lykkäsi hän hiljaa kohden keisarinnaa,
Siten hälle vastaellen.

Keisarinna, itse äiti, äidin lahjan
Otti vastaan hellyydellä,
Silittäen poikasien kiharoita

Noin hän virkkoi antajalle:
"Eipä ota Katarina antimia
Vasta-lahjaa antamatta,
Tytär kulta, mitä tahdot, sano, että
Velkani mä saisin maksaa."

Riemu-kyynel kiilti silmässä Nadeschdan,
Kalveet kasvot punastuivat,
Pannen ristiin kätensä hän polvillensa
Siihen lankesi ja lausui:
"Jos on rukous, jos on pyyntö mulle suotu,
Armollinen Keisarinna,
Anna näiden lasten isä jälleen mulle
Heidän äiti-raukallensa."

Keisarinna suloisesti hymyellen
Lausui: "vaadittepa paljon,
Ruhtinasta vallan kuulusata kahden
Poika-ruhtinahan eestä.
Ruhtinattareni, teidän vielä täytyy
Lisä-lunastusta maksaa,
Teidän täytyy itsenne myös mulle antaa
Hellän sydämmenne kanssa."
Lausui noin, ja vastausta oottamatta
Otti käteen anovaista.

Hämmästyti nyt linnan uljas haltiatar,
Äänetönnä oil Potemkin,
Oil Bestuschew, portilla vaan rahvaan parvi
Riemu-huudon hiljaa nosti.

Venään äiti keisarinna Katarina
Käänsi hen nyt aateliinsa
Lausui: "herrat, valmistakaa lähtöäni;
Kosk' on seura lisääntynyt,
En saa enää vaivata mä emäntääni,
Moskovaan jo ikävöin mä."

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NADESCHDA: YHDEKSÄN LAULUA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic

works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to

the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.